

Π Α Λ Η Ε Σ . Α Ν Α Μ Ν Η Σ Ε Ι Σ

184

Ραδιοφωνική έκπομπή διά τήν : 24ην
Σεπτεμβρίου 1972 ήμέραν Κ Υ Ρ Ι Α -
Κ Η Ν καί ώραν : 20.30 - 21.00

184

Τήν έκπομπήν παρουσιάζουν ο ΚΩΣΤΑΣ
ΓΙΑΝΝΙΔΗΣ καί ο ΔΗΜΗΤΡΗΣ ΓΙΑΝΝΟΥ -
ΚΑΚΗΣ. Τραγουδά ή ΚΑΒΙΩ ΔΕΝΑΡΔΟΥ.

ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ 'Αγαπητέ μου Γιάγκο, θά σου κάνω μιá έρώτησι πού θά σε παραξε-
νέψη.

ΓΙΑΝΝΙΔΗΣ Τήν περιμένω κι 'ās παραξενευτώ.

ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ Είδες τόν καινούργιο τηλεφωνικό κατάλογο ;

ΓΙΑΝΝΙΔΗΣ Τόν είδα βέβαια.

ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ Πρόσεξες μήπως πόσες σελίδες έχει ;

ΓΙΑΝΝΙΔΗΣ Τώρα είναι ή σειρά μου νά σε παραξενέψω έγώ. Δύο χιλιάδες
ένατόν εξήντα σελίδες.

ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ Πραγματικά παραξενεύομαι πού σου ήρθε ή σκέψις νά κοιτάξης πό-
σες σελίδες έχει ο όγκωδέστατος τηλεφωνικός κατάλογος.

ΓΙΑΝΝΙΔΗΣ Δέν είναι δύσκολο νά σου εξηγήσω πώς μου ήρθε αύτή ή σκέψις.
Είδα τρεις τόμους τηλεφωνικού καταλόγου, πού μοιάζει σάν έγκυ-
λοπαιδικό λεξικό καί μου γεννήθηκε ή περιέργεια νά ίδω πόσες
σελίδες έχει. Μά δέν μου λές κάτι : 'Ερεϊς συνήθως μιλάμε για
τήν παλιά 'Αθήνα. Τί σου ήρθε νά πιάσωμε κουβέντα για τήν τε-
λευταία αύτή εκδήλωσι του πολιτισμού ;

ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ Διότι ξεκινώντας από τόν τρίτομο τηλεφωνικό κατάλογο, θα φτάσω-
με σε μιá εποχή, εξήντα πέντε χρόνια πίσω, όταν έφτυνες αίμα
για νά πετύχεις μιá τηλεφωνική συνδιάλεξι.

ΓΙΑΝΝΙΔΗΣ Τόσο δύσκολο ήτανε ;

- ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ Δύσκολο δέν θά πῆ τίποτε. Πρῶτα πρῶτα τά τηλέφωνα τῆς ἐπο-
χῆς ἐκείνης, δέν ἦτανε αὐτόματα, ἀλλά καβουρδιστήρια.
- ΓΙΑΝΝΙΔΗΣ Ξέρω τί ἐννοεῖς λέγοντας καβουρδιστήρια. Εἶχανε ἓνα μικρό
στρόφαλο, ἓνα χεροῦλι ὅπως τό ἀποκαλοῦσανε καί τό γύριζες, τό
γύριζες, τό γύριζες γιά νά καλέσης τό τηλεφωνικό κέντρο καί
νά ζητήσης ἀπό τήν τηλεφωνήτρια τόν ἀριθμό πού ἤθελες.
- ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ Καί γιά νά πετύχης τόν ἀριθμό πού ἤθελες, χρειαζότανε δλόκληρη
διαδικασία. Γύριζες τόν στρόφαλο : Γιρ... γιρ... γιρ...
κρατῶντας τό ἀκουστικό στό αὐτί σου... Καμμία ἀπάντησις.
Οἱ τηλεφωνήτριες τοῦ κέντρου ἤ θά ἦτανε ἀπασχολημένες μέ ἄλ-
λα κουδουνίσματα ἤ θά εἶχανε πιάσει κουβεντολόϊ μεταξύ τους
ἤ θά ἔπλεκαν πουλόβερ καί ἀδιαφοροῦσαν. Τέλος πάντων καμμιά
φορά ἄκουγες μιᾶ φωνούλα : Παρακαλῶ ; Ζητοῦσες τόν ἀριθμό
πού ἤθελες : Μοῦ δίνετε σᾶς παρακαλῶ τόν ἀριθμό : 2 - 47 ;
Μάλιστα κύριε... "Αν εἶχες ζητή σει αὐτό πού ἤθελες εὐγενι-
κά, ὑπῆρχεν ἐλπίς νά σοῦ δώση τήν γραμμή ἢ τηλεφωνήτρια.
"Αν ὅμως ἐθύμωνες καί τῆς ἔλεγες : Μά ἐπί τέλους τί κάνεις
κοπέλλα μου ; Μιᾶ ὥρα ~~αὐτῆ~~ σοῦ κουδουνίζω καί δέν μοῦ
απαντᾶς, τότε θύμωνε ἢ τηλεφωνήτρια καί σοῦ ἔλεγε διαρκῶς :
'Ομιλεῖ κύριε... 'Ο μιλεῖ...
- ΓΙΑΝΝΙΔΗΣ Καί δέν μποροῦσες νά ἐλέγξης ἂν ὁ ἄλλος ὀμιλοῦσε ἢ ὄχι.
- ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ "Οχι βέβαια. Πῶς νά τό ἐλέγξης ; "Ἦσουν ὑποχρεωμένος νά δέχε-
σαι ὅ τι σοῦ ἔλεγε ἢ τηλεφωνήτρια τοῦ κέντρου. 'Ομιλεῖ ; 'Ομι-
λεῖ... τί νά κάνης ;
- ΓΙΑΝΝΙΔΗΣ Καί αὐτό τό βασανιστικό σύστημα ἕως πότε ὑπῆρχε ;
- ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ 'Εγώ τό θυμᾶμαι ἕως τό 1920 καί ἀργότερα ἀνόμη, εἶχαμε τά κα-
βουρδιστήρια αὐτά μέ τό χεροῦλι γιά τηλέφωνα...
- ΓΙΑΝΝΙΔΗΣ Νομίζω ὅτι γύρω στά 1905 ἔδω κι' ἑξήντα ἐπτὰ χρόνια μῆνανε
τά πρῶτα τηλέφωνα στήν 'Αθήνα.

- ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ Τότε περίπου, μέ καθυστέρησι τριάντα έτων από τόν άλλο κόσμο, άφοϋ τά πρώτα τηλέφωνα στήν 'Αμερική, μπήκανε σέ χρῆσι στά 1876.
- ΓΙΑΝΝΙΔΗΣ Καί ύπήρχε δυσπιστία του κόσμου σ' αυτό τό νέο σύστημα έπικοινωνίας.
- ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ Δυσπιστία όχι άκριβώς, μά οί άθηναίοι δέν βλέπανε τήν χρησιμότητα του τηλεφώνου. "Έλεγε ό καθένας ; 'Αντί νά παιδεύωμαι μισή ώρα νά μιλήσω μέ κάποιον, δέν πετάγομαι μέ τά πόδια νά του πω πω τί θέλω ;.
- ΓΙΑΝΝΙΔΗΣ Τά πρώτα τηλέφωνα στήν 'Αθήνα που μπήκανε ;
- ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ Στήν δεξούθунσι τῆς 'Αστυνομίας, στά άστυνομικά τμήματα στά 'Ανάκτορα καί σέ μερικά ύπουργεία. Φυσικά άκολούθησαν καί μερικοί, έλάχιστοι ιδιώτες. Τό περίεργο είναι ότι καμμιά σχεδόν έφημερίδα στά γραφεία της δέν έννοούσε νά βάλη τηλέφωνο. Τί χρειάζ εται ; λέγανε οί διευθυνταί των έφημερίδων ; Τί τους έχομε τους συντάκτες ; Νά πάνε μέ τά πόδια νά φαρέφουν τήν είδησι. "Έτσι μόνο μιá ήμερησία έφημερίδα, τό 'Εμπρός του μακαρίτη του Καλαποθάκη, είχε τηλέφωνο στά 1906 τότε που έγινε ή κοσμοϊστορική πλημμύρα στον Πειραιά.
- ΓΙΑΝΝΙΔΗΣ Αυτό τό γεγονός τό ξέρω, γιατί τό έχω ακούσει κι'έγώ. Τήν έποχή εκείνη, στά 1906 νομίζω, ύστερα από μιá καταρρακτώδη βροχή στον Πειραιά, πλημμύρισε ή πόλις, σπίτια καταρρεύσανε θύματα ύπήρξαν πολλά καί ή συγκοινωνία είχε διακοπεί γιατί είχε καταστραφεί ό δρόμος καί οί γραμμές του σιδηροδρόμου άκόμη. 'Ο κόσμος στήν 'Αθήνα άγωνιούσε κυριολεκτικά γιατί δέν είχε καμμιά πληροφορία από τήν καταστροφή. Μόνο μιá έφημερίδα, τό " 'Εμπρός " του Καλαποθάκη, μπόρεσε νά πετύχη τηλεφωνική συνδιάλεξι μέ τήν διευθунσι τῆς 'Αστυνομίας Πειραιώς καί νά έχη πλήρη καί άκριβή περιγραφή τῆς θεομηνίας.

ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ 'Ο Καλαποθάκης όμως δεν ήτανε έγωϊστής. Θα μπορούσε να έμμεταλλευθῆ μόνως του τήν είδοσι αυτή πού είχε τόσο ενδιαφέρον.

ΓΙΑΝΝΙΔΗΣ Πολύ φυσικά. Τήν επομένη, τό 'Εμπρός θα γινότανε ανάρπαστο, ενώ οι άλλες έφημερίδες δεν θα είχανε λέξι για τήν τρομακτική αυτή καταστροφή. "Όμως ο Καλαποθάκης ήτανε μεγάλθυμος και άλτρουϊστής. Μόνος του είδοποίησε τίσ άλλες έφημερίδες να στείλουν συντάκτες στά γραφεία του... και να πάρουν τήν τηλεφωνική περιγραφή τῆς καταστροφῆς, διετύπωσε μόνο μιá αξίωσι : Να αναγράφουν όλες οι έφημερίδες : Διά τοῦ τηλεφώνου τῆς έφημερίδος 'Εμπρός.

ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ 'Εννοεῖται, ότι μετά τό πάθημα αυτό, από τήν επομένη, όλες οι άλλες έφημερίδες έφρόντισαν να εγκαταστήσουν τηλέφωνα στά γραφεία τους.

ΓΙΑΝΝΙΔΗΣ 'Εγώ τό καταλαβαίνω αυτό. "Ητανε τότε ή εποχή πού τό πρακτικό πνεύμα δεν είχε νικήσει τόν ρομαντισμό. Και εξακολουθοῦσαν οι άθηναῖοι να ικανοποιούνται μέ τά ρομαντικά τραγούδια πού λέγανε οι κανταδόροι τίσ νύχτες στους άθηναϊκούς δρόμους όπως τό περόφημο : Γιατί γλυκό φεγγάρι μου...

ΚΛΕΙΩ ΔΕΝΑΡΔΟΥ (μέ συνοδεία μουσικής) Γιατί γλυκό φεγγάρι μου ;
Κ.τ.λ. Κ.τ.λ.

ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ Να σημειώσης Γιάγιο ότι αυτοί οι στίχοι είναι κάπως λογικοί μ'όλο τους τόν ρομαντισμό. Σκέψου ότι τήν εποχή εκείνη τραγουδοῦσαν μέ πίστι και πεποίθησι στίχους άπαίσιους και τελείως άναταλαβίστικους. "Όταν τῆς νυκτός ή αύρα, φιθυρίζει στάς ίτέας, ένθυμοῦ τάς τελευταίας, τῶν έρώτων μας στιγμάς...

ΓΙΑΝΝΙΔΗΣ Ξεχνᾶς τήν συνέχεια ; Κόρη ροδαλή ὠ αία - όπως σ'έπλασεν ή φύσις - Σέ λατρεύω, μή μ'άφήσης... - άλλον μή... μή προτιμάς...

ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ Καί μόνο αυτά ; θυμάμαι μιά καντάδα πού ἄρ.ιζεν ἔτσι :
 Τό ἄνθος μαραίνεται - τό φύλλον ξεραίνεται - ἡ νεότης περνᾷ
 καί μόνον ὁ θάνατος - ἐπλάσθη ἄθνατος - ποτέ δέν γερνᾷ...

ΓΙΑΝΝΙΔΗΣ "Ολοι αὐτοί οἱ ποιηταί ἦτανε θύματα τοῦ Ἀχιλλέως Παράσχου.
 Αὐτός εἶχε δημιουργήσει τήν θλιβερή σχολή τοῦ θανάτου στήν
 Πείποι του καί αὐτόν ἐμιμήθησαν καί ὅλοι οἱ ἄλλοι...
 θυμάμαι τό περίφημο ποίημά του :

Ἴδού τό "Αντρον τῶν Νυμφῶν, ἴδού τό μονοπάτι
 ὅπου ἐκείνη σιωπηλή μαζί μου ἐπεριπάτει
 νά τό τρεχούμενο νερό πού τήν ἐσταματοῦσε
 τό δένδρο πού τήν πρόσμενα καί τόσο ἀγαποῦσε...
 Νά ἡ μεγάλη πασχалиά, νά καί τό ρημοικλήσι
 πού ἦρχετο τήν Παναγιά. μ' ἔμε νά προσκυνήση.
 "Ολα τᾶ ἴδια. Φύλλα δυό, δέν εἶναι ἀλλαγμένα
 καί μόνον ἄλλαξε ὁ καιρός, ἐκείνην καί ἐμένα!...

ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ Θεῶφις καί κατήφεια. Καί συνεχίζει ὁ Παράσχος :

Στά μέρη αὐτά πού ἄλλοτε σάν τό πουλί πετοῦσα
 πού σ' ἄγερνι πέρναγα καί δέν ἐσταματοῦσα
 σ' αὐτά τᾶ μέρη σήμερα, σ' αὐτά τᾶ ἴδια μέρη
 τᾶ βήματά μου ὁδηγῶ μ' ἕνα ραβδί στό χέρι...

ΓΙΑΝΝΙΔΗΣ Ἀπέθανα καί γύρισα στόν τόπο μου ὀπίσω
 ἀλλά δειλός περιπατῶ, φοβοῦμαι νά πατήσω
 Γύρισε πίσω φάντασμα... ποιός σέ γνωρίζει τώρα ;
 ἡ ὥρα σου ἐπέρασε... σημαίνει ἄλλου ὥρα.

ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ "Ομως τοὺς στιχουργούς καί ποιητάς τῆς ἐποχῆς ἐκείνης δέν
 τοὺς ἐνεπνεε μόνον ἡ γυναῖκα καί ὁ ἔρωτας, ἀλλά καί τό
 κρασί. Μήν ξεχνῶς Γ ἄγιο μου ἕνα περόφημο ποίημα ἀγνώστου
 ποιητοῦ : Μέ τό ποτήρι - ἕως τᾶ χείλη
 ἄπαντες φίλοι - εἰς τήν χαράν
 Ὁργαί καί μήση - μακράν συγχρόνως
 ὁ ἔρωτος μόνος - ὄχι μακράν.

ΓΙΑΝΝΙΔΗΣ Ἐγώ πάλι θυμάμαι ἕνα ἄλλο πού τραγουδοῦσαν οἱ παλαιοί ἀθη-
 ναῖοι : Νά ἔταν ἡ θάλασσα κρασί - καί τᾶ βουνά μεζέδες
 οἱ βάρκες κρασοπότηρα - νά πίνουν οἱ γλεντζέδες.

ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ Μέσα σέ δλα αὐτά πού λέμε ἀγαπητέ μου Γιάγιο, θυμήθηκα
ὅτι δέν ἔχομε ποτέ μιλήσει γιά τήν Τσουλήθρα...

ΓΙΑΝΝΙΔΗΣ Γιά τήν τσουλήθρα ; "Οχι... Τί ἦτανε αὐτή ἡ τσουλήθρα ;

ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ "Ένας ἀπό τούς λαϊκούς θρύλους τῆς παλαιᾶς Ἀθήνας. Ἡ Τσουλήθρα
ἦτανε ἓνα βράχος κατωφερικός, πίσω ἀπό τήν ἐκκλησία τῆς Ἀγίας
Μαρίας στό Θησεῖο.

ΓΙΑΝΝΙΔΗΣ Καί τί ἔκανε αὐτή ἡ Τσουλήθρα ;

ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ Παιδιά.

ΓΙΑΝΝΙΔΗΣ Παιδιά ; Δηλαδή ; Πῶς ἔκανε παιδιά ἡ τσουλήθρα.

ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ Ἀπό τήν ἐποχή τῆς Τουρκοκρατίας ὑπῆρχε αὐτός ὁ θρύλος. "Οποια
γυναῖκα ἦτανε στεῖρα καί δέν τεκνοποιοῦσε, δέν εἶχε παρά νά
πάη στήν τσουλήθρα, ν'ἀνεβῆ στήν κορυφή της, νά κατρακυλήση
καθισμένη καί θά ἦτανε σίγουρη ὅτι θά ἔκανε παιδί.

ΓΙΑΝΝΙΔΗΣ Σοβαρά μιλάς ; Ὑπῆρχε τέτοια πρόληψις στήν παλαιά Ἀθήνα ;

ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ Σοβαρώτατα. Βέβαια δέν ἔφτασε ἓνα κατρακύλισμα. "Ἐπρεπε ν'ἀνε-
βῆ στήν ~~κορυφή~~ κορυφή τοῦ βράχου τρεῖς φορές καί νά κατρακυλή-
ση καθισμένη τρεῖς φορές γιά νά πιάση τό μαγικό.

ΓΙΑΝΝΙΔΗΣ Καί τά πιστεύανε οἱ γυναῖκες τῆς Ἀθήνας αὐτά ;

ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ "Αν τά πιστεύανε ; Κάθε βράδυ ὁ βράχος τῆς Τσουλήθρας γέμιζε
ἀπό γυναικοῖσμο, ἀπό γυναῖκες στεῖρες πού θέλανε ν'ἀποκτήσουν
παιδί. Καί δόσ'του σφαρφάλωνανε στόν βράχο τῆς Τσουλήθρας καί
καθισμένες κατρακυλούσανε ἔως κάτω φιθυρίζοντας : Κάνε Τσουλή-
θρα μου παιδί νά πιάσω - καί τ'ὄνομά σου θά τό δοξάσω...

ΓΙΑΝΝΙΔΗΣ Καί τό ἔκανε ἡ Τσουλήθρα τό θαῦμα της ;

ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ "Ἴσως νά βρέθ καν μαρκεές γυναῖκες πού νά ἔμειναν σ'ἐνδιαφέ-
ρουσα κατάστασι καί καταλαβαίνεις ὅτι τό ἀπέδωσαν στήν Τσουλή-
θρα. Τόσο πολύ μάλιστα εἶχανε πιστέψει στήν Τσουλήθρα οἱ λαϊ-
κές γυναῖκες τῆς Ἀθήνας, πού ὅταν καμμὶ ἄφορὰ μιᾶ γυναῖκα
τύχαινε νά εἶναι πολύτεινη, τήν πειράζανε οἱ ἄλλες λέγοντάς
της : "Αντε καί τήν ἔλυωσες τήν Τσουλήθρα.

- ΓΙΑΝΝΙΑΔΗΣ Νά λοιπόν καί κάτι πού δέν τό είχα ποτέ μου άκούσει. Τό γεννοβόλημα τής Τσουλήθρας. Αύτός ό βράχος ύπάρχει άκόμη ;
- ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ 'Υπάρχει πάντα πίσω από τήν έκκλησία τής 'Αγίας Μαρίας, μόνο πού δέν κάνει πιά παιδιά, γιατί καμμιά γυναίκα δέν τόν έπισκέπτεται πλέον. Όμως είναι τόσο γυαλιστερός αύτός ό κατωφερικός βράχος πού φαίνεται πόσες καί πόσες γυναίκες τόν έχουν τρίψει μέ τά όπίσθιά τους.
- ΓΙΑΝΝΙΑΔΗΣ Οί θρύλοι μις πολιτείας έχουνε πάντα σχέση μέ τήν έλλειψη μορφώσεως του κόσμου.
- ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ 'Ασφαλώς καί άλλη μιá απόδειξις γι' αυτό, εκτός από τήν Τσουλήθρα, είναι στό ~~Ελλάδα~~ ίδιο ένεινο μέρος, στό Θησεϊον, οί περίφημες Καλοκυράδες τής Σπηληάς.
- ΓΙΑΝΝΙΑΔΗΣ Καλοκυράδες τής σπηληάς ; Τί είναι αυτές πάλι ; Τίποτε Νεράϊδες ; Ξέρω ότι τίς νεράϊδες συνήθως τίς άποιαλοθν Καλοκυράδες.
- ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ Κάτι τέτοιο. Τό γεγονός είναι ότι ύπάρχει ένει μιá σπηληά, πού οί άρχαιολόγοι τήν θεωροθν πώς ήτανε στ' άρχαία χρόνια ιερό των Εύμενίδων, γιατί ένει φαίνεται ότι βρέθησαν άγάλματα των Εύμενίδων γλυπτά του άρχαία γλύπτου Σκόπα. 'Η παράδοσις έγινε θρύλος μέ τήν πάροδο των αίωνων καί οί Εύμενίδες έγιναν καλοκυράδες πού μπορούσαν νά παντρέψουν τ' άνύπαντρα κορίτσια.
- "Έπρεπε όμως, σύμφωνα μέ τόν θρύλο, νά πάη ή μητέρα του κοριτσιου πού δέν εβρισκε γαμπρό, μιá πιατέλλα λουκουμάδες μέ άφθονο μέλι καί μπόλινο σουσάμι νά τήν αφήση ένει...
- ΓΙΑΝΝΙΑΔΗΣ Καί ασφαλώς θά λέγανε κανένα έμμετρο ξόρμι...
- ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ Βεβαιότατα. Λέγανε : Πάρτε πάρτε λουκουμάδες - όμορφες καλοκυράδες - φάτε τους νά γλυκαθήτε - καί καλό παιδί νά βρήτε ... νά 'ναι έξιο παλληκάρι - άντρα ή κόρη μου νά πάρη...
- ΓΙΑΝΝΙΑΔΗΣ Καί οί λουκουμάδες τί γινόντουσαν ;
- ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ 'Ο χρησμός του θρύλου έλεγε ότι αν τήν έπομένη τό πρωί δέν

ὕπῃρχαν λουκουμάδες, τό πρᾶγμα ἦτανε εὐχάριστο καί σημαδιακό
ὅτι ἡ κόρη θά παντρευότανε...

ΓΙΑΝΝΙΔΗΣ Καί ἂν ὑπῆρχαν οἱ λουκουμάδες ; " Ἄσχημα τά μαντάτα...

ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ Πολύ ἄσχημα. Μά εἶναι γεγονός ὅτι ἡ πιατέλλα βρισκότανε πάντα
ἄδεια...

ΓΙΑΝΝΙΔΗΣ " Ἐτρωγαν τοὺς λουκουμάδες οἱ Καλοκυράδες τῆς σπηλιᾶς ;

ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ Μάλλον τά παιδιὰ τῆς γειτονιάς πού παραφυλάγανε πότε θά πάη
καμμιά γυναικοῦλα πιατέλλα ἢ ταφί μέ λουκουμάδες...

ΓΙΑΝΝΙΔΗΣ Γιά νά ἐξευμενίσωμε λοιπόν κι' ἐμεῖς τίς καλοκυράδες, ἕς θυμηθοῦ-
με κανένα παλιό ἀθηναϊκό τραγοῦδι...

ΚΛΕΙΩ ΔΕΝΑΡΔΟΥ (μέ συνοδεία πιάνου). Δέν μέ μέλλει...

(Κ.τ.λ. Κ.τ.λ.)

ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ Εἶχανε ὅμως ἄλλο ἓνα ξόρκι οἱ γυναῖκες τῆς παλιᾶς Ἀθήνας :
Διάβασέ το ἐσύ Γιάγιο :

ΓΙΑΝΝΙΔΗΣ (Διαβάζει) Μοῦρες τῶν Μοιρῶνε καί τῆς Ρεγούλας μας ἡ Μοῦρα,
κοπιᾶστε νά φᾶτε τά γλυκούδια σας καί νά μοιράνετε τήν κοπέλλα
μας καί νά διώξετε τά πονηρά, γιά νά 'χη καλή μοῦρα στό στεφάνω-
μά της.

ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ Βλέπεις Γιάγιο μου ἀγαπητέ ὅτι ὅλα αὐτά γινόντουσαν στήν περι-
οχή τοῦ Θεσείου, πού μποροῦμε νά τήν χαρακτηρίσωμε σάν ἱστορική
ἀθηναϊκή συνοικία, ἂν σκεφθοῦμε μάλιστα ὅτι σ' αὐτήν τήν γειτονι-
γεννήθησαν οἱ περισσότεροι τύποι τῆς παλιᾶς Ἀθήνας ὅπως ὁ Θεο-
δοσίου, ὁ Φαρέας πού εἶχε τό θεατράκι τοῦ Θεσείου, ὁ λαϊκός ἥθο-
ποιός ὁ Μπαλαφάρας...

ΓΙΑΝΝΙΔΗΣ Μπαλαφάρας ; Εἶναι ὄνομα πραγματικό αὐτό ; Ἐγώ ἐνόμιζα πώς εἶ-
ναι χαρακτηριστικό ἥθοποιου πού τοῦ ἀρέσει ἡ χρονοροιοπιά.

ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ " Ὀχι. Ὁ Μπαλαφάρας ὑπῆρξε καί ἔπαιζε στά παλαιά χρόνια πρὶν
ἀπό τό 1900 στό θεατράκι τοῦ Φαρέα, μιά παράγνα στό Θεσεῖο.

Ἐκεῖ ἔπαιζε ἄλλος ἓνας ἥθοποιός τοῦ λαϊκοῦ θεάτρου πού ἔμεινε
γνωστός μέ τό ὄνομα : Γιάννης ὁ Κρῆος...

- ΓΙΑΝΝΙΔΗΣ Καί ὅλοι αὐτοί ἦτανε ἀπό τήν περιοχὴ τοῦ ἠησείου ;
- ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ ἠησεῖο καί Πετράλωνα, δέν ξεχωρίζανε σχεδόν τότε . Ἐμεῖ στό ἠησεῖον εἶχε γεννηθεῖ καί ὁ ὄνομαστός Θεοδοσίου πού ἦτανε ἐπιγραφοποιός καί ἔμεινε γνωστός σάν Ποιητῆς τοῦ Κάρρου, τίς Ἀπόκρηες . Ἀπό τό ἠησεῖο ἦτανε καί ὁ Βαγγελάρας, ἠθοποιός τῆς παντομίμας καί αὐτός πού ἔβγαине πάντα μέ τήν καμήλα του τίς Ἀπόκρηες καί ἔβγαζε τοῦ κόσμου τὰ λεφτά...
- ΓΙΑΝΝΙΔΗΣ Ναί κι' ἐγώ ἔχω ἀκούσει ὅτι ἡ πλατεῖα τοῦ ἠησείου ἦτανε τό ἐπίκεντρο τοῦ λαϊκοῦ ἀθηναϊκοῦ γλεντιοῦ . Τό καλοκαῖρι πάντα, στίς 17 Ἰουλίου γινότανε τό περιλάλητο πανηγύρι τῆς Ἀγίας Μαρίας καί μαζευότανε στήν πλατεῖα τοῦ ἠησείου, ὅλη σχεδόν ἡ Ἀθήνα γιά νά βλέπη τίς παράγνες μέ τὰ λαϊκά θεάματα, τίς παντομίμες, τόν Καραγιόζη, τό θηρίο μέ τόν χαλιᾶ στή μύτη πού μιλοῦσε μέ φωνή ἀνθρώπου καί ἄλλα τέτοια...
- ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ Νά πού τὰ ξέρεις . Δέν ξέρεις ὅμως ὅτι ἄλλο ἓνα τέτοιο λαϊκό πανηγύρι, ἦτανε τὰ Ρουσάλια, τήν τρίτη μέρα τῆς Λαμπρῆς, πολύ μεγαλύτερο ἀπό τό πανηγύρι τῆς Ἀγίας Μαρίας . Τό χαρακτηριστικό γιά τὰ Ρουσάλια εἶναι ὅτι ἐρχόντουσαν καί πολλοί κομφευόμενοι ἀθηναῖοι νά ἰδοῦνε τὰ Ρουσάλια, μά ὅταν μπαίνανε σέ κανένα θέαμα παντομίμας, φροντίζανε νά βγάλουν τὰ κολλάρα τους γιατί ὁ λαός μόλις ἔβλεπε ψηλό κολλαρισμένο κολλάρο, πετοῦσε ὅτι εὑρίσκε στούς λιμοκοντόρους : Λεμονόκουπες, ἀποτσιγῆρα, λάσπη, παληόχαρτα τυλιγμένα σέ μπάλλες, τὰ πάντα... Καί ἡ πρόγνα σύννεφο φυσικά : Τό κολλάρο... τό κολλάρο... Βγάλ'το τό κολλάρο...
- ΓΙΑΝΝΙΔΗΣ Ὅμως ὅλα αὐτά δείχνανε εὐθυμη διάθεσι τῶν ἀθηναίων τῆς ἐποχῆς
- ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ Δέν ξέρω, μά νομίζω πῶς ἦτανε πολύ ἀλλοιώτικα τότε τὰ χρόνια . Σκέψου Γιάννο ὅτι στά Πετράλωνα, ὑπῆρχαν πολλές ὀνομαστῆς ταβέρνες, μά ἡ πιό ἀξιόλογη ἦτανε ἡ ταβέρνα τοῦ Βασιλακάκη .

- ΓΙΑΝΝΙΔΗΣ Δέν μιλήσαμε ποτέ γι' αυτόν τόν Βασιλακάκη.
- ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ Δέν ἔτυχε. "Ἦτανε Κρητικός καί γνωστός στήν 'Αθήνα σάν " Κρητικός μέ τίς ἑννέα Μοῦσες ".
- ΓΙΑΝΝΙΔΗΣ Ἐννέα Μοῦσες, γιά ποιόν λόγο ;
- ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ Διότι εἶχε αποκτήσει ἑννέα παιδιά καί τὰ ἑννέα κορίτσια. Πρέπει νά ἦτανε πολύ ὁμορφες οἱ κόρες τοῦ Βασιλακάκη καί οἱ ἀθηναῖοι τίς ξερανε σάν ἑννέα Μοῦσες.
- ΓΙΑΝΝΙΔΗΣ Ἐννέα κόρες !... Μπράβο του. Ἀσφαλῶς ἡ γυναῖκα του δέν θά πῆγε ποτέ παραπονεμένη στήν Τσουλήθρα. Καί τίς πάντρεφε καί τίς ἑννέα ;
- ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ Ἀστειεύεσαι Γιάγκο ; Ἀφῆνανε οἱ ἀθηναῖοι γαμπροίτέτοια κορίτσια νά πᾶνε χαμένα ; Τίς πάντρεφε καί τίς καλοπάντρεφε μάλιστα, ἄλλη μέ γιατρό, ἄλλην μέ δικηγόρο, μέ ἀξιωματικούς, μ' ἕναν ἀρχιτέκτονα καί ὄλους καλοῦς ἀθηναίους ἐπαγγελματίες. Ὅμως ἄς θυμηθοῦμε καί κανένα τραγοῦδι ἀπ' αὐτά πού ἀντηχοῦσαν στούς δρόμους τοῦ θησεῖου...
- ΚΛΕΙΩ ΔΕΝΑΡΔΟΥ (μέ συνοδεία, πιάνου) Δέν μ' ἀγαπᾶς... δέν μ' ἀγαπᾶς...
(Κ.τ.λ. Κ.τ.λ.)
- ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ Ξέρεις ποιό εἶναι τό περίεργο Γιάγκο μου ; "Ὅτι ἐνῶ αὐτός ὁ Βασιλακάκης ὁ ταβερνιάρης εἶχε ἀποκτήσει =εννέα κορίτσια, ὁ ἀδελφός του, ἐπίσης ταβερνιάρης εἶχε κάνει ὀκτώ γιουούς, ὀκτώ ἀγέ-
ρια. ~~Κατάλαβα~~
- ΓΙΑΝΝΙΔΗΣ Καταλαβαίνω λοιπόν ὅτι κανένας δέν θά τολμοῦσε νά πειράξῃ τὰ ἑννέα κορίτσια πού εἶχανε ὀκτώ εξαδέλφια καί ὄλους κρητικούς.
- ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ Οἱ Βασιλακάκηδες εἶναι ἀπό τίς ἱστορικές οἰκογένειες τῆς παλαιᾶς Ἀθήνας, κρητικοί τό γέννημα μᾶ Πετραλωνῖτες βέροι καί πραγματικοί. ~~Κατάλαβα~~
- ΓΙΑΝΝΙΔΗΣ Κι' ὅμως τὰ Πετράλωνα εἶναι σήμερα μιά ἐγκαταλελειμμένη συνοικία τῆς Ἀθήνας, ἴσως γιατί εἶναι μακριά ἀπό τό κέντρο...

ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ Δέν είναι μόνον αυτός ο λόγος. Τά Πετράλωνα και τό Θησεΐον πού σήμερα είναι βέβαια πυκνοκατοικημένα, τά έχει φάει ή αρχαία δόξα.

ΓΙΑΝΝΙΔΗΣ Δηλαδή, τί έννοεις ;

ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ Στά πρώτα χρόνια τής πρωτεύουσας, στά 1834 έως τά 1850, δύσκολα έδιναν άδειες νά κτισθοϋν εκεί σπίτια, γιατί υπήρχε ή γνώμη ότι εκεί ήτανε ή θέσις τής αρχαίας πόλεως και ότι εκεί θά βρισκόntonτουσαν πολλοί, θαμένοι αρχαιολογοί θησαυροί...

ΓΙΑΝΝΙΔΗΣ "Όπως και βρέθησαν νομίζω.

ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ Πολλοί. "Όμως οί παλαιές άθηναϊκές φαμίλλιες, στό Θησεΐον κυρίως κατοικοϋσαν. Μήν ξεχνάς τό έρωτικό δράμα του Μιμήκου και τής Μαίρης. "Όταν ή Μαίρη έπεσε από τήν 'Ακρόπολι.

ΓΙΑΝΝΙΔΗΣ Ναι, τό θυμάμαι τώρα. 'Η Μαίρη είχε άνεβεί στό Παρθενώνα από κάτι σιαλωσιές πού είχαν τοποθετήσει εκεί για κάποια αναστήλωσι. Κι' έπεσε από τό άέτωμα του Παρθενώνος στό δάπεδο... 'Ο Μιμήκος, ο Μιχαήλ Μιμήκος καθότανε στό παράθυρό του στό σπίτι του και είχε αυτήν τήν λευκή όπτασία νά πέφτη... Χωρίς νά ξέρη άνόμα ποιά ήτανε ή γυναίκα εκείνη πού εζεπέσει, ώρμησε... "Έτρεξε έως τήν ~~αίθρα~~ είσοδο τής 'Ακροπόλεως μά δέν είχε προλάβει. Τήν Μαίρη τήν είχανε πάει στό Στρατιωτικό νοσοκομείο εκεί κοντά στην συνοικία Μακρυγιάννη... όπου είχε πεθάνει πιά.

ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ Και τήν έπομένη σιοτώθηκε και ο Μιμήκος στό σπίτι του μέσα

ΓΙΑΝΝΙΔΗΣ Μά τί πάθαμε και πέσαμε ξαφνικά στά θλιβερά ; "Έλα νά θυμηθούμε κανένα εϋθυμο τραγούδι νά ξεχάσωμε λίγο τήν θλίψη.

ΚΛΕΙΩ ΔΕΝΑΡΔΟΥ (μέ συνοδεία πιάνου) Τσιριμπιριμπί - τσιριμπιριμπί...

Κ.τ.λ. Κ.τ.λ.